

ALLES VAN WAARDE IS WEERLOOS
column door Einar Sies

Zomaar een dak (couplet 1)

(H. Oosterhuis)

Zomaar een dak boven wat hoofden,
deur die naar stilte openstaat.
Muren van huid, ramen als ogen,
speurend naar hoop en dageraad.
Huis dat een levend lichaam wordt
als wij er binnengaan
om recht voor God te staan.

Welkom

Welkom onder het dak van de Haagse Dominicus.
Door de coronamaatregelen is het een virtueel dak, op de ene zondag een luisterviering van ongeveer een half uur, op de andere zondag – zoals vandaag – wat korter, een column.
Zo proberen we zondags toch in gedachten bij elkaar te zijn.
Welkom dus.

Zomaar een dak (couplet 2,3)

Woorden van ver, vallende sterren,
vonken verleden hier gezaaid.
Namen voor Hem, dromen, signalen
diep uit de wereld aangewaaid.
Monden van aarde horen en zien,
onthouden, spreken voort
Gods vrij en lichtend woord.

Tafel van Eén, brood om te weten
dat wij elkaar gegeven zijn.
Wonder van God, mensen in vrede,
oud en vergeten nieuw geheim.
Breken en delen, zijn wat niet kan,
doen wat ondenkbaar is,
dood en verrijzenis.

Alles van waarde is weerloos

Over de eerste eeuwen van het oude Rome weten we weinig.
Wel weten we dat er tot ongeveer 500 jaar voor Christus koningen regeerden over Rome.
Over de laatste koning, Tarquinius Superbus, gaat het volgende verhaal.

Op een avond zat de koning in zijn stoel naast het haardvuur, toen er een oude sibille binnenkwam met 9 dikke boeken in haar hand.

'Koning Tarquinius', zei ze, 'in deze boeken staat alle wijsheid van de goden opgeschreven die ik in mijn lange leven heb vergaard.

Nu het einde van mijn leven nadert, moeten deze boeken hun definitieve plaats vinden.

U zult de boeken kopen, want voor deze wijsheid weet ik geen waardiger plaats dan uw stad.'

'Noem me uw prijs', zei de koning.

Daarop noemde de sibille een hoog bedrag.

De koning lachte schamper en zei dat die prijs veel te hoog was.

Hij wilde de helft van het genoemde bedrag betalen.

Daarop gooide de vrouw drie boeken in het vuur en zei:

'Er zijn nu nog zes boeken over.

Mijn prijs is nu twee maal zo hoog als de prijs die ik u eerst noemde'.

'Goed,' zei Tarquinius na een tijdje, 'Ik betaal u de dubbele prijs, maar dan per boek.

Er zijn nu nog maar zes boeken over, dus...'

De vrouw liet de koning niet uitspreken, maar gooide weer drie boeken in het vuur en zei:

'Koning dit is uw laatste kans. De prijs is opnieuw verdubbeld.'

Toen betaalde koning Tarquinius knarsetandend het gevraagde bedrag voor de drie overgebleven boeken. Hij had voor een kwart van dat bedrag alle negen boeken kunnen krijgen.

Een intrigerend verhaal. Een verhaal dat vragen oproept.

Wie is er eigenlijk de schuld van het verloren gaan van die zes boeken?

De sibille? Tarquinius? Allebei?

En is dit zomaar een sage uit heel oude tijden

of staat het verhaal ergens voor, heeft het een boodschap?

Wat denkt u?

Voor mij staat de sibille met haar boeken voor alles van waarde, voor wat essentieel is in je leven.
Dat kan van alles zijn, de relatie met je partner, je kinderen, je vrienden;
je vrijheid, de natuur, de rechtstaat, noem maar op.
Ik noem het hier maar voor het gemak 'de schat'.

'Alles van waarde is weerloos', dichtte Lucebert.

Het zwakke moet beschermd worden, anders gaat het verloren.

Dat is de prijs die we ervoor moeten betalen.

Tarquinius dacht dat over die prijs te marchanderen valt, dat hij kon afdingen op de kosten.

Maar wie daarop afdingt speelt met vuur, de schat kan beschadigd raken of zelfs verloren gaan.

En je beschadigde schat herstellen, voor zover dat mogelijk is, kost meer dan je schat in goede staat houden.

Dat is wat de het verhaal mij te zeggen heeft.

Het verhaal van Tarquinius en de sibille is óók van toepassing op de Nederlandse samenleving, waarin, net als andere westerse samenlevingen, alles draait om rendement en economische waarde.

Er wordt steeds meer geproduceerd tegen steeds lagere kosten om de concurrentie aan te kunnen, waarbij steeds meer wordt gevraagd van de werknemers. En die worden aan de kant gezet als er even iets minder werk is.

Waarden die niet direct in geld zijn uit te drukken tellen niet mee en worden vergeten: aandacht en zorg voor elkaar, zorg voor de natuur - de overheid noemt ze belangrijk, maar in de praktijk wordt er steeds meer op bezuinigd.

En de gevolgen zijn merkbaar – een toenemende tweedeling in de maatschappij, een toenemende vervuiling, en aantasting van de natuur.

Zijn we bereid te prijs te betalen voor het nodige onderhoud van de samenleving?

Tarquinius had als bijnaam Superbus – de hoogmoedige.

Die bijnaam komt ook de huidige mens toe – homo superbus, de hoogmoedige mens;

de mens die denkt dat hij de heerser is over de schepping,

de mens die denkt dat alles maakbaar is.

De coronacrisis maakt alles anders. Het is een zware tijd.

Het is ook een tijd van grote dilemma's voor de overheid. Opvallend is dat die tot nu toe kiest voor gezondheid boven economie.

Het is ook een tijd van bezinning. Hoe gaan we verder als we uit de crisis komen?

Gaan we op de oude voet verder?

Of gaan we voor een samenleving die meer oog heeft voor de zwakke, de weerloze?

Een keten is zo sterk als zijn zwakste schakel.

Door de zwakke te steunen maken we een samenleving sterker.

Dat gaat wel in tegen bijna alles waar de economie van de afgelopen decennia voor stond.

Durven we het aan,

een samenleving zonder megastallen,

een samenleving waar vluchtelingen worden opgenomen,

en overheid die samen met buurlanden zwakkere EU-landen steunt?

Het zal niet gemakkelijk zijn.

Tarquinius kwam tot inkeer toen hij zag dat het nu of nooit was.

Nu wij nog.

Boek jij bent geleefd

Boek jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven -

In mijn letters staat geschreven
dat alleen de geest doet leven.
Licht en adem is de geest.
Daarom ben ik neergeschreven
dat jij zonder angst zult leven
wat je leest.

Boek jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven -

Wou je leven met zovelen
hier op aarde moet je delen:
licht en adem, geld en goed.
Wie maar leeft om meer te krijgen
Die zal sterven aan zijn eigen
overvloed.

Boek jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven -

Mozes heeft de weg gewezen,
hoor de woorden der profeten,
licht en adem zal er zijn
als je mens wordt zoals Jezus:
liefde als een mens aanwezig,
wijn van liefde, brood des levens,
zoals hij.

Boek jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven -

Niemand weet hoe jij moet leven,
nergens staat het opgeschreven.
Liefde tegen liefdespijn,
vriendschap tegen duizend vrezes,
zoet dat bitter kan genezen,
mens voor mensen, recht en vrede,
licht en adem, heel veel leven
mag je zijn.

Vrouw, waar is je broer?

Mens, waar is je zusje?

't Meeste van een mensenleven
wordt het minste opgeschreven:
hoe zij trouw zijn aan elkaar,
lijden, sterven, liefde leren -
zouden wij dat ook proberen,
werd het waar.